

Referat fra prosessmøte mellom de samiske representantene i Arbeidsutvalget for marin verneplan i Nord-Norge og Statsforvalteren – 15. november 2022.

Tilstede:

Inge Arne Eriksen og Line Kalak, Bivdu. Johan Hansen, Fjordfiskeremnda.
Inge Berg og Heidi Marie Gabler, Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Mia Husdal og Åsmund Andersen, Statsforvalteren i Nordland.

Innhold:

Bakgrunnen for møtet er å bli enige om en tekst i høringsdokumentet for verneplan for Andfjorden om samisk næringsutøvelse. Inge Berg innledet møtet med å gå gjennom Statsforvalterens forslag til tekst.

Inge Arne Eriksen sier at notatet var greit, men at de ikke var enig med alt sammen. Eriksen og Line Kalak har laget et revidert forslag til teksten, som de sender over på epost. Den viktigste endringen i Bivdus forslag er at det må legges som premiss at det foregår et samisk fiske i Andfjorden. Eriksen forklarer bakgrunnen for hvorfor man i forbindelse med Lov om retten til å delta i fiske og fangst § 21 siste ledd har brukt SND-områder som kriterium for å definere kommuner med samisk fiskeriaktivitet. Det er ikke det samme som at det ikke eksisterer samisk fiske i de øvrige kommunene.

Line Kalak presiserer at vernet har et lengre perspektiv enn årlige forskrifter, og at det derfor er viktig at samisk rett til fiske blir synliggjort i verneplanen. Det ene retten til fiske, men også i forlengelsen av dette retten til å delta i prosesser og beslutninger som angår fiskeressursene. Ellers er benevnelsen av det samiske som «etnisk minoritet» i Norge rettet til «minoritet og urfolk», da denne omtalen virker fremmedgjørende. I tillegg presiseres det i virkningskapitlet at de sjøsamiske interessene, per i dag, er knyttet til konvensjonelt fiske med passive redskaper, sånn at det gir rom for at samiske fiskeri også skal kunne utvikle seg.

Statsforvalteren har ingen store innvendinger til det redigerte forslaget til tekst. Den reviderte teksten som vil innarbeides i høringsdokumentet for marin verneplan for Andfjorden er vedlagt referatet.

VEDLEGG:

Samisk næringsgrunnlag

Beskrivelse - arealbruk og brukerinteresser

Det er kjent at både Andøy, Senja og Harstad har vært bebodd og brukt av sjøsamere langt tilbake i tid. Det finnes samiske kulturminner i alle de tre kommunene. Det er dermed naturlig å legge til grunn at det også i dag foregår sjøsamisk fiske i det marine utredningsområdet.

Som minoritet og urfolk har samene et særlig vern i nasjonal og internasjonal lovgivning. I denne sammenheng innebærer dette et vern av retten til fiske som materielt kulturgrunnlag, samt retten til å delta i beslutningstaking som berører dette fisket. Denne fiskeretten er delvis nedfelt i lov om retten til å delta i fiske og fangst § 21 siste ledd. På bakgrunn av denne rettigheten har fiskerimyndighetene innført en kystfiskeordning som innebærer en garantert tilleggskvote til fartøy i åpen gruppe i fisket etter hyse, sei og torsk i kommuner med sjøsamisk bosetning. I dag inngår Andøya, Senja og Harstad kommuner ikke i denne ordningen, men deltakerloven åpner for at ordningen kan utvides til andre områder med sjøsamisk tilstedeværelse.

Virkinger av marint vern

I den grad det foreligger samiske rettigheter i Andfjorden, så vil et marint vern i hovedsak kunne være positivt for de sjøsamiske interessene. De sjøsamiske interessene er per i dag knyttet til konvensjonelt fiske med passive redskaper. Vernet legger svært få begrensninger for slikt fiske, samtidig som det beskytter gyte-, oppvekst- og fiskeområder mot ulike reguleringer og tiltak, som f.eks. akvakulturtiltak.